

kan ikke forestille mig, at Spørgsmaalet om en Jernbane langs igjennem Halvøen skulde drøftes paa to Steder, uden nogen indbyrdes Forbindelse, saaledes at den ene Part blot til Slutning forhørte sig, om den anden vilde gjøre Noget; det kan vistnok ikke forholde sig saaledes. Dersom altsaa Regjeringen har en Plan til en Bane, som kommer i Forbindelse med Baner syb paa og danner et Hele, og dersom en saadan Plan foreligger, vil jeg for mit Vedkommende ikke holde strengt paa, at man just begynder at bygge paa et bestemt Sted; men det, jeg i ethvert Tilfælde maa holde fast, er, at man har en omfattende Plan, og det baade for Thingets Skyld, der skal gaae ind derpaa, og, som jeg troer, ogsaa for den Entrepreneurs Skyld, som man venter at overgive Arbeidet; thi jeg kan vanfælig forestille mig, at en Bane, som i den Grad er Fragment som den nu foreslaaede, vil finde nogen Entrepreneur.

Jeg skal endnu tillade mig at dvæle ved et Par mere specielle Punkter. Der er foreslaaet, at der af de Communer, i hvis Interesse det nærmest antages at være, at Jernbanen i Jylland nu kommer istand, skal udredes en vis Andeel af Expropriationsomkostningerne. Det er nu vistnok meget heldigt, at man efterhaanden gaaer fremad til en klarere Erkjendelse af, hvad der i ethvert Tilfælde er det rette; men det kan ikke nægtes, at det er uheldigt for den Provinds, til hvilken først Touren kommer, naar man har gjort saadanne nye Opdagelser. Man havde som bekendt ikke gjort denne Opdagelse, da man byggede den sjællandske Jernbane, men nu, da man kommer til den jydsk, har man gjort den. Imidlertid vil dette vel ikke være nogen væsentlig Hindring for, at man kan gaae ind paa Forslaget; men, vil man holde fast ved, at de Communer, i hvis Interesse det nærmest ligger, at et Jernbaneanlæg kommer istand, skulde udrede Bidrag, da troer jeg, man maa maale Interessen paa en noget anden Maade, end det er skeet her i Lovudkastet; thi det vil meget let kunne hændes, at en Jernbane kommer til at gaae paa et Sted i et Amt, hvor den nærmeste Omegn vistnok har Interesse af Jernbanen, men hvor

de fjernere liggende Dele, saa at sige, ingen Interesse have deraf, eller idetmindste ikke nogen større Interesse end det hele øvrige Land. Dernæst troer jeg heller ikke, det er rigtigt, at man maaler Nyttens af Jernbanen efter de Steder, hvor den gaaer, istedetfor efter de Steder, hvor der findes Stationer; thi det er jo, som bekendt, alene gjennem Stationerne, at Jernbanen skaffer Omgivelserne Nytte. Naar man altsaa vil foreskrive Udredelsen af et Bidrag fra vedkommende Communer, troer jeg, det maa fastholdes, at man maaler Omkostelsen af dem, der skulle bidrage, fra Stationerne. Med Hensyn til Stationerne skal jeg tillade mig at gjøre den Bemærkning, at disse meget ofte komme til at ligge paa en enkelt Mand's Eiendom. Det finder allerede Sted her i Sjælland paa mange Steder, at alle Stationers Omgivelser tilhøre en enkelt Mand; men deraf fremkommer den Ulempe, at denne Mand bliver raadig over Benyttelsen af Stationen i en temmelig udstrakt Grad. For at nemlig Stationen skal komme Omegnens til Nytte, vil det i saare mange Tilfælde være af stor Vigtighed, at der er Leilighed til at opføre Pakhuse deromkring eller Magaziner i Nærheden, og det falder let den private Mand ind, der behersker alle Omgivelserne, at ville speculere og benytte den Eiendomsret, han har, som et Monopol, hvormed det Offentlige ingenlunde kan være tjent. Jeg vil derfor henvende sig til Overveielse, om det ikke skulde kunne lade sig gjøre at expropriere i en noget mere udstrakt Grad Omgivelserne, end hidtil er skeet, med Forpligtelse for Entreprenøren til at bortselge de Stykker, som han ikke behøver for Jernbanens Drift, i passende Parceller, f. Ex. ved offentlig Auction.

Endnu skal jeg tillade mig at berøre et Punkt. Erfaringen har viist ved Anlægget af den sjællandske Jernbane, at mange af dem, hvis Grundstykker man har exproprieret, endnu ikke have modtaget Betaling derfor. Det er nu allerede flere Aar siden, man har taget deres Eiendom fra dem; men endnu har det ikke været muligt at bringe det dertil, at den Erstatning, de skulle have, er bleven dem udbetalt. Jeg har havt Leilighed til at tale med flere af dem, der ere